

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

ΓΗ_Β_ΦΙΛ_0_17402

271ο

ΟΜΑΔΑ Α

ΘΕΜΑ Α1

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Στη θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου γίνεται καταρχήν δεκτή η συμφωνία ότι η εξουσία του μονάρχη ή του ηγεμόνα εκπηγάει από τη θεική αυθεντία και δε γνωρίζει κανένα απολύτως όριο. **Λάθος**
2. Οι φιλόσοφοι που υποστηρίζουν την άποψη ότι διαθέτουμε ασφαλή κριτήρια για να σκεπτόμαστε, αποκαλούνται σκεπτικοί ή σκεπτικιστές. **Λάθος**
3. Η μεταφυσική πήρε το όνομά της από το σύγγραμμα Μετά τα Φυσικά του Αριστοτέλη. **Σωστό**
4. Γένος μιας έννοιας καλούμε το σύνολο των ομοειδών αντικειμένων που υπάγονται σε αυτή την έννοια. **Λάθος**
5. Η ρομαντική αντίληψη για τη τέχνη δίνει έμφαση στην έκφραση των συναισθημάτων. **Σωστό**

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: ορθολογισμός (ρασιοναλισμός), λειτουργισμός, αξιολογία.

(μονάδες 15)

Ορθολογισμός: Σύμφωνα με τους ορθολογιστές φιλοσόφους, η γνώση μας για τον κόσμο προέρχεται κυρίως από τον ίδιο τον ορθό λόγο και τα βασικά της στοιχεία μπορούν αναζητηθούν στον νου μας. Η γνώση αυτή μπορεί να αποκληθεί a priori ή προ-εμπειρική, αφού φαίνεται να είναι δυνατή πριν ή ανεξάρτητα από οποιαδήποτε εμπειρία.

Λειτουργισμός: Προτείνει ένα μοντέλο της συνείδησης που την παρομοιάζει με το λογισμικό (software) ενός υπολογιστή, ενώ το σώμα παρομοιάζεται με το υλικό από το οποίο είναι φτιαγμένος ο υπολογιστής (hardware). Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, εκείνο που ονομάζουμε ψυχή, πνεύμα ή νου δεν είναι τίποτα περισσότερο από το σύνολο των λειτουργιών επεξεργασίας «εισερχόμενων δεδομένων» (εισρών:

input) -δηλαδή των αισθητηριακών ερεθισμάτων- και «παραγωγής αντιδράσεων» (εκρών: output) του οργανισμού - δηλαδή των συμπεριφορικών εκδηλώσεων και πράξεων. Ακριβέστερα μάλιστα, αναφερόμαστε στο σύνολο των ικανοτήτων για την επιτέλεση τέτοιων λειτουργιών γι' αυτόν τον λόγο και η συγκεκριμένη θεωρία για την υφή του πνευματικού στοιχείου ονομάζεται λειτουργισμός. Σύμφωνα με τον λειτουργισμό, συνείδηση μπορούν να «παραγάγουν» όχι μόνο τα ανθρώπινα κύτταρα και η οργανική ύλη, αλλά και τα ηλεκτρονικά κυκλώματα ενός ρομπότ.

Αξιολογία: Βασικός κλάδος φιλοσοφικής αναζήτησης που καλύπτει τους προβληματισμούς της πρακτικής φιλοσοφίας στο σύνολό της. Όταν θέλουμε να βρούμε αρχές που να ρυθμίζουν τις πράξεις μας και να μας καθοδηγούν στην οργάνωση της ζωής μας, ενδιαφερόμαστε για την πρακτική φιλοσοφία, αλλά και την αισθητική. Επειδή στην πρακτική φιλοσοφία μιλάμε για αξίες που μας κατευθύνουν και που θέλουμε να πραγματώσουμε, αυτός ο κλάδος ονομάζεται και αξιολογία.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Σύμφωνα με τον Καντ «πρέπει κάθε υποκείμενο να πράττει έτσι, ώστε να μεταχειρίζεται πάντοτε όλους τους άλλους ανθρώπους –όπως και τον εαυτό του– ως σκοπούς και όχι μόνο ως μέσα των πράξεών του». Με ποια επιχειρήματα κατέληξε ο γερμανός φιλόσοφος σε αυτή τη θέση;

(μονάδες 12)

Ο Καντ υποστηρίζει πως το υποκείμενο οφείλει να εφαρμόζει και να τηρεί αυστηρά τον ηθικό νόμο τόσο για τον καλό του ίδιου όσο και των συνανθρώπων του. Έτσι εξασφαλίζει την ικανότητα να συμβιώνει αρμονικά με το σύνολο αλλά και την ελευθερία του. Αυτή η ελευθερία όμως δε συνεπάγεται αναρχία ούτε ασυδοσία στις επιλογές, αλλά αυτοδέσμευση που επιβάλλει η ορθολογική και αυτόνομη βούληση του και η οποία αναγνωρίζει σε όλα τα δρώντα πρόσωπα τα ίδια δικαιώματα με εκείνο. Σύμφωνα με τη δεύτερη διατύπωση της κατηγορικής προσταγής προσδιορίζεται το αίτημα του ισότιμου σεβασμού όλων των ανθρώπων. Οι πράξεις του υποκειμένου έχουν στόχο την προστασία της αξιοπρέπειας και της ελευθερίας των συνανθρώπων του.

2β. Πολλοί ισχυρίστηκαν ότι, για παράδειγμα, το μαύρο τετράγωνο του Μάλεβιτς ή η πορσελάνινη λεκάνη ενός ουρητηρίου του Ντυσάν ή μια φωτογραφία της

Μαίριλιν Μονρόε του Γουόρχολ δεν αποτελούν τέχνη. Να υπερασπιστείτε με επιχειρήματα τις καλλιτεχνικές δημιουργίες αυτού του είδους.

(μονάδες 13)

Στη σύγχρονη τέχνη έγιναν επαναστατικές αλλαγές, ο ζωγράφος δεν είναι υποχρεωμένος να απεικονίζει πιστά την πραγματικότητα, χρησιμοποιεί άναρχο στίχο χωρίς ομοιοκαταληξία, δεν τηρεί την ενότητα και τη συνέχεια της αφήγησης. Οι αλλαγές αυτές θεωρήθηκαν ότι έθεσαν την τέχνη σε περίοδο κρίσης. Στην πραγματικότητα όμως τη βοήθησαν να αξιοποιήσει τις δημιουργικές της δυνάμεις και συνέβαλαν στη διεύρυνση των πνευματικών οριζόντων του ανθρώπου. Η τέχνη δημιουργείται από το ίδιο το κοινωνικό περιβάλλον, ο καλλιτέχνης παίρνει ερεθίσματα από αυτό και αξιοποιεί τις καθημερινές, κοινωνικές καταστάσεις. Στόχος του είναι το κέντρισμα της σκέψης, ο προβληματισμός και η ευαισθητοποίηση του δέκτη σχετικά με τις κοινωνικοπολιτικές καταστάσεις τις οποίες βιώνει. Οι τρόποι που χρησιμοποιεί μπορεί να μην είναι συνηθισμένοι, όμως η αισθητική αξία τους αναδεικνύεται μέσα από την ίδια την ιδιαιτερότητά τους αλλά και από τον στόχο του καλλιτέχνη να αφυπνίσει τη συνείδηση των ανθρώπων.

Επιμέλεια: Μαρία Φυλακτού